

Prerr. *Salm.*, 1974, 164; *DECAT* II, 72042; i ací vol. IV, s. v. *Mallorca*, i vol. I *Garonda*, p. 16), *Camon-* (p. 162).

Precisament arran de mar és on ho podem esperar. Sabem que els «lígurs» (que hom confongué amb els sorotaptes que els indoeuropeïtzaren) s'havien donat a la navegació, i en llurs expedicions piràtiques arribaven fins a «les columnes d'Hèrcules», fins al punt que els romans hagueren d'enviar-hi el cònsol Aemilius Paulus, S. III a.d.C.³ I a Eivissa en queda un rastre en l'inscripció indoeuropea que s'hi ha trobat. Pux que aquests ardis navegants passaven arran d'Eivissa, sens dubte pel freu de *Tagomago*, ells serien els qui donarien a aquesta illeta el seu nom indoeuropeu.

Convindria ara trobar una explicació cabal per a *-manent*, car resta un poc massa vague acontentar-se amb la inicial *Ma-*. He proposat diverses pistes amb deix indoeuropeu. Scr. *majmán-* 'grandària', avè. *mazan-* id. (*IEW*, 708), però *-MEN* no és *-nent*; irl. mj. *maignech* (si bé és *MAGINIAKO-*; ky. mj. *maon* 'els grans' (seria *MAGONES* pro-ètnic); cèlt. *menegh/mon-* 'molt, a dojo' (*IEW*, 730, tampoc s'ajusta a *-ent-*), britònic *monid/monez/mynidd* 'muntanya', que ens duria a *-IDDIO*; qui objecti que amb cap d'aquests no l'explica ben bé *-nent* tindrà dret a restar un poc es-cèptic.

A desgrat de tot, no tindrà raó per separar *Tagamanent*, del grup pre-romà *TAGA-* 'puig, massís rocós', que ha quedat ben establert per a *Taga*, *Tagast* i *Tagomago*, almenys. Més encara: tenim un bon indicatiu que el mot *Taga*, per ell sol, també fou nom del lloc de Tagamanent, sense el complement que no hem dilucidat del tot; car el veiem (mal sigui només un hapax) aplicat a un riuet que davallava aproximadament del peu de *Tagamanent*. 881: «in comitatu Ausona, in term. de kastro Sancti Laurentio, de Occiduo in strada --- de Circio in rio Tagano ---» (*Dipl. Cat. Vic*, doc. orig., § 4, p. 3).⁴

Realment, els fets geogràfics parlen: *Taga-manent* es pot traduir com *TAGA* *IMMINENTE* 'un formidable massís de roques escarpades', que cau quasi a plom cap al vessant de Vic. Potser seria, doncs, simplement això? > *Taga(e)menent*, amb la dissimilació *e-é* > *a-é*, que en català és tan normal, quasi general (*mateix* *METTIPSE*, *rabent* *REPENTE*, *aquell*, *Micalet* etc.).⁴⁵

En el NL mallorquí *Vilamanent* (I, 294), ens veïrem conduïts a sospitar que ve de *PINNA* *IMMINENTE* 'penyal a plom, que cau escarpat', no sols perquè un dels inf. afirmava que era més correcte i antic dir *Binamament*, sinó per la gran freqüència del canvi arabitant de *PINNA* 'penya' en *Bina-*, ulteriorment dissimilat en *Vila-* (veg. vol. I, 259, 295), i ací infra tots els *NLL* de la llarga secció (ç), de l'art. *Vila*.

Vilamanent és en un replà on la carretera d'Àrtà passa per sota, entremig de dues branques del torrent de Xiclai: és ben segur que passa per sota d'un penyal rocós (*PINNA* *IMMINENTE*): tenim dret encara que allí ho deixava en dilema, a desdir-nos de l'altra etimologia, que de tota manera era poc versemblant.⁵

Seria ben extraordinari, certament xocant, que el

nom *Tagamanent*, tan singular, es trobi repetit a Andorra, i potser aplicat a un penyal, i en un arcaic document del S. x, encara que sigui publicat per un erudit d'autoritat com el P. Baraut.⁶ Costa molt de creure; i consti des d'ara que no hi ha cap notícia d'aquest nom en les enquestes andorranes meves, ni en els llibres i mapes sobre Andorra, de Chevalier, Consell d'Andorra etc. Però com que això podria aportar nous arguments (reforçant potser l'explicació per *IMMINENTE*), cito els testimonis perquè judiqui la crítica futura, potser amb més dades, i trobades per gent no embullada en els multiseulars litigis entre andorrans i la diòcesi d'Urgell.

a. 967: «afr. Or. in ipso *laval* --- de Mer. in *Aras*, de Occ. in Arati, in Circio ipsos bachos» (*Urgellia* I, 10.15). Un doc. que repeteix algun nom dels de l'anterior, on surt el que ens interessa, és un de l'a. 988, del Comte Borrell (de Bna., no d'Urgell), concedint drets en llocs menors de Berguedà, Lluçanès i entremig un paràgraf que sembla relatiu a llocs d'Andorra: «afr. Or. in *valle* --- Mer. *Monte Rufi*, de Occ. in *Rivo Nero* et ipsa roka de *Tagamanente* --- Circi, monte de *Aras*» (*Cart. d'And.* I, 13.64). Però en aquest fa una trampa imprimint <*Exa*>*valle* en lloc de *valle*, encaminada a identificar això amb el nom de *Xovall*, llog. de St. Julià de Lòria (cf. l'art. que li dedico a la X-). És clar que això és una esmena abusiva, acrítica. El que diu el doc. de 967 és *Laval*, que pot ser simplement *la vall* (una de tantes) o *Llavall*, però no pas *Xovall*. Els altres noms del context no permeten identificar: de *Mont-Roig* (M. Rufo) i de Riu Negre o *Ner* n'hi ha molts llocs, i d'*Aras* n'hi ha més de 15. Ben mirat, aquesta vall també podria referir-se a la vall del Brull (abans coneguda per *Valle Magna*) i llavors es tractarà del Tagamanent d'Osona. En efecte sembla que el doc. publicat a *Urgellia* IV, 176.25, és el mateix (idèntic o altra versió), i aquest és on ell situava *Muntar*, a l'Urgell, quan en realitat és el poblet d'Osona; el mateix error deu fer amb el seu *Tagamanente* que serà el d'Osona immediat a *Münter*.

No tancarem aquest article sobre temes tan interessants i hipotètics, sense rebutjar altres pistes temptadores, però errònies. Almenys mostren com amb noms tan breus, hi ha coincidències tan fàcils com casuals. Amb el grup de noms fluvials hispànics *TAG-*, d'on ve, el riu *Tajo*, amb arabitzaçió fonètica (agreujada en portuguès *Tejo*) i *TAGONIA*, d'on *Tajuña*; amb derivat *Tagana*, en dues inscr. trobades a Talavera (vora el *Tajo*) (Holder II, 1700); doncs, deriv. adj. de *TAGUS*.

MAGO seria púnic segons Hübner (*Mon. L. Ib.*, p. CIII, i *AlcM*), fundant-se en la creença que al port menorquí hi havia anat l'almirall cartaginès *MAGON* (ja he mostrat a l'art. *Maó* la manca de fonament històric i lingüístic d'aquesta idea); amb major absurd *Alcover* i algun altre han volgut estendre-ho a *Tagomago*: cf. en Villangómez, *Llibre d'Eivissa*: brau refugi per a una esquadra! aquesta illeta quasi espadada. Al contrari, *Maó* bé pot ser un altre nom, portat per aquells lígurs indoeuropeïtzats, en forma paraèla a